

AHLÂKÎ AÇIDAN OLUMSUZ TUTUM VE DAVRANIŞLAR

Türker GÖKSEL

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ

5.5.Hile, Yolsuzluk ve Hırsızlık Yapmak

- Hile, bir kimseyi aldatmak, yanıltmak için yapılan oyun ya da bir çıkar sağlamak amacıyla değerli bir şeye değersiz bir şey katmak eylemidir.
- Muhatabın bilgisi ve rızası olmaksızın gerçekleştirilen bu tip davranışlar genellikle haksız bir menfaat elde etmek için yapılır.

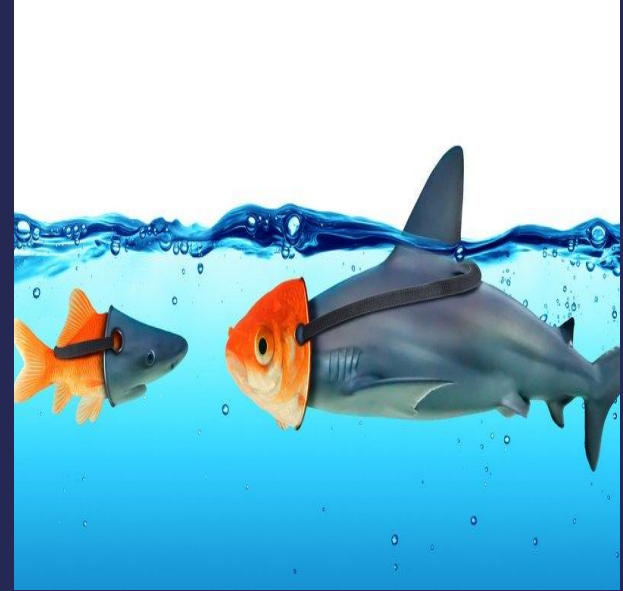
5.5.Hile, Yolsuzluk ve Hırsızlık Yapmak

- Burada tanımlanan menfaat maddi bir menfaat olabileceği gibi sosyal içerikli bir menfaat de olabilir.
- Hileli davranışlar şahıslara karşı yapılabileceği gibi kurumlara karşı ve hatta hayvanlara karşı da yapılabilir.

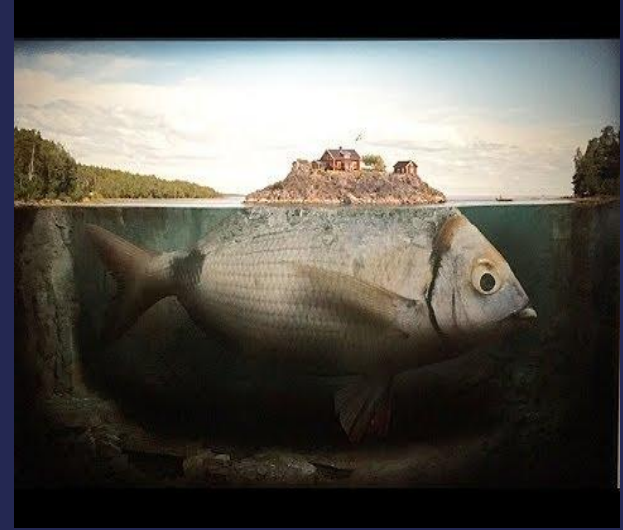
5.5.Hile, Yolsuzluk ve Hırsızlık Yapmak

- Hileli davranışlar hak edilmeyen menfaatlere sebep olduğundan ahlâken olduğu kadar hukuken de kabul edilemezler.
- Hatta bu tip hileli davranışlar ceza kanunlarında suç olarak da tanımlanabilmekte ve bu fiilleri icra edenlerin cezalandırılması gibi sonuçlar doğurabilmektedir.

5.5.Hile, Yolsuzluk ve Hırsızlık Yapmak

- ❑ Mal dolaşımının helal zeminini oluşturan gönül hoşnutluğu ve rızayı ortadan kaldıran sebepler dolaylı olabileceği gibi doğrudan da olabilir.
- ❑ Bilgisizlik, zaaf, kişiyi sıkıştıran zorda kalma ve çaresizliğe düşme gibi olumsuz şartları lehine çevirme gayreti dolaylı olarak rızayı bozan bir unsur olarak kabul edilmiştir.

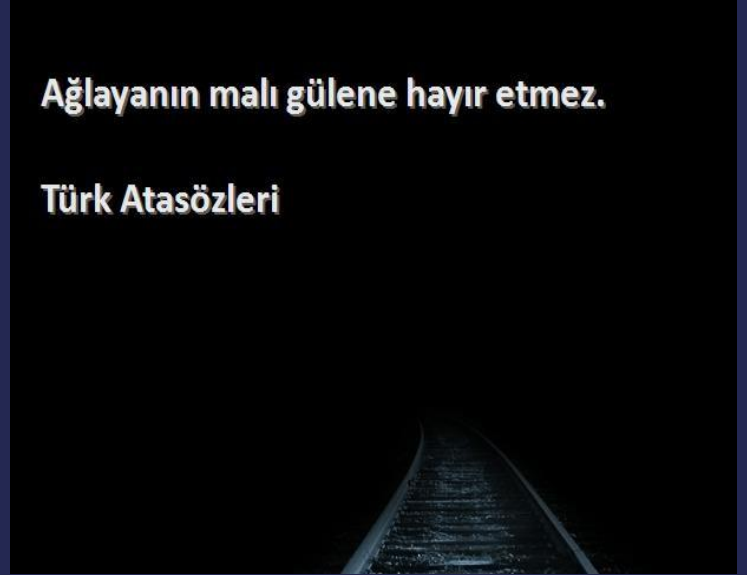

5.5.Hile, Yolsuzluk ve Hırsızlık Yapmak

- Halk arasındaki ‘Ağlayanın malı gülene hayır getirmez’ sözü tam da bu tür bir alışverişleri ifade eder.
- Bunlar içinde kişinin çaresizliğini istismar etmek ahlâksızlığın en kötüsüdür.

Ağlayanın malı gülene hayır etmez.

Türk Atasözleri

5.5.Hile, Yolsuzluk ve Hırsızlık Yapmak

- Yolsuzlukla ilgili ise çok çeşitli tanımlar yapılmıştır.
- Bir tanıma göre, yolsuzluk “Kamu gücünün özel çıkarlar amacıyla kötüye kullanılmasıdır.”
- Genel anlamıyla yolsuzluk, bir çıkar karşılığında, kamu yetkililerinin yasa dışı kullanımı olarak tanımlanmaktadır.

5.5.Hile, Yolsuzluk ve Hırsızlık Yapmak

- ❑ Yolsuzluk sadece maddi kazançları kapsamaz.
- ❑ Maddi olmayan özel amaçlara da yönelik olabilir.
- ❑ Kişisel kazanç karşılığında yetkilerini kötüye kullanmaları, politik kazanç amacıyla devlet yetkisinin yasa dışı kullanımını anlatmaktadır.

5.5.Hile, Yolsuzluk ve Hırsızlık Yapmak

- ❑ Yolsuzluk, toplumun her alanında önemli sorunları da beraberinde getirir.
- ❑ Rüşvetle alınan inşaat ruhsatı
- ❑ Şartları taşımadan yapılan inşaatın düşük şiddetli bir depremde veya bazen kendiliğinden çökmesi durumunda ortaya çıkan mal ve can kaybı aslında doğrudan yolsuzluğun sonucudur.

5.5.Hile, Yolsuzluk ve Hırsızlık Yapmak

- Hırsızlık, yazılı kanunlar ya da toplumsal meşruiyet düzeyinde mülkiyeti kendine ait olmayan bir taşınır malı, izinsizce alıkoyma, kullanma, nesneden menfaat temin etme işidir.
- Hırsızlık fiili, ilk insan toplulukları tarafından bugüne tasvip edilmeyen bir davranıştır.
- Bu nedenle gerek semavî nitelikte olan gerekse de olmayan inançlar tarafından hoş karşılanmamış ve yasaklanmıştır.

5.5.Hile, Yolsuzluk ve Hırsızlık Yapmak

- Günümüzde hırsızlık fiili ahlâk dışı bir davranış olarak nitelenmekle birlikte bütün hukuk düzenleri tarafından konusu suç olan fiiller arasında sayılmış ve devlet otoritesi tarafından hukukî yaptırımlara bağlanmıştır.
- Genel hatlarıyla değerlendirildiğinde aşağıdaki fiiller çerçevesinde hırsızlık suçu işlenebilmektedir:

5.5.Hile, Yolsuzluk ve Hırsızlık Yapmak

- Başkasına ait bir malı çalmak,
- Bir malı ölçerken, tartarken eksik ölçüp tartmak, eksik vermek,
- Devlete ait bir malı kendi çıkarı için özel işinde kullanmak
- Alış-verişte hile yapıp müşteriyi kandırmak

5.5.Hile, Yolsuzluk ve Hırsızlık Yapmak

- Toplumun ihtiyaç duyduğu malı piyasadān çekmek, pahalalanmasına sebep olmak; sonra yüksek fiyatla satmak. (Malın değerinin yükselmesi için piyasadān mal çekmek, stokçuluk),
- Rüşvet, adam kayırma, makam ve mevkiini, otoritesini kullanarak, başkalarının malına konmak ve haksızlık yapmak,

5.5.Hile, Yolsuzluk ve Hırsızlık Yapmak

- Kap-kaç, haraç almak, yankesicilik, eli uzunluk, Gasp (Hazine arazilerini yağmalamak)
- Başkalarının emek harcayarak yaptığı projenin altına kendi imzasını atmak, başkalarının bilimsel buluşlarını, kendi buluşu olarak sunmak,
- Çalıştırdığı işçinin hakkını vermemek, zamanında vermemek, ya da onun mecbur olmasını bilerek fırsatçılık yapmak.

5.6. Öfke Göstermek ve Şiddet Uygulamak

- Öfke yaşanan bir olay karşısında kişinin muhatabına, bu bir kişi, bir hayvan, bir nesne, bir sosyal kurum olabilir, göstermiş olduğu ölçsüz tepkidir.
- Bu şartlar çerçevesinde öfkelenmek esasında bir sebep değil bir sonuçtur.

5.6. Öfke Göstermek ve Şiddet Uygulamak

- Ahlâkî açıdan eleştirilebilecek durum kişinin öfke göstermesinden daha çok bu öfkenin makul düzeyde tutulamaması ve muhataba zarar vermesidir ki, her ne olursa olsun buna kimsenin hakkının olmayacağı açıktır.

5.6. Öfke Göstermek ve Şiddet Uygulamak

- Kızgınlık, hiddet, intikam, düşmanlık, kaygı, nefret, kin vb. gibi duygular öfke duygusuyla birlikte yaşanır.
- Öfke, kişiler arası ilişkilerde sorunlara, boşanmaya, çalışma yaşamında üretkenliğin, işlevselliğin bozulmasına, fiziksel ve ruhsal sağlıkta önemli sorunlara neden olabilmektedir.

5.6. Öfke Göstermek ve Şiddet Uygulamak

- Günümüzde psikolojik rahatsızlıklar kategorisinde ele alınan öfkenin kontrolsüzlüğü hali ilgili uzmanları tarafında öfke kontrolü teknikleriyle tedavi edilebilmektedir.
- Ahlâkî bakımdan ise insanın yaşadığı olaylar karşısında kontrolsüz öfkenin doğurabileceği zararları önceden düşünebilmesi, bu hali içselleştirmesi, bir şuur haline getirmesi oldukça önemlidir.

5.6. Öfke Göstermek ve Şiddet Uygulamak

- Bu durumu teyit bakımından halkın irfanını göstermesi yönüyle ‘Öfkeyle kalkan zararlar oturur’ sözü çok manidardır.
- Belki daha küçük yaşlarda aileden başlamak ve eğitim kurumlarında sürdürülmek suretiyle öfke halinin kontrol altına alınması sağlanabilir.

5.6. Öfke Göstermek ve Şiddet Uygulamak

- Şiddet sözcüğü, aşırı duygu durumunu, bir olgunun yoğunluğunu, sertliğini, kaba ve sert davranışı nitelendirir.
- Yöneticinin şiddet içeren eylemleri kendini engellediği düşünülen nesne ya da bireyin kendisine doğrudan yaptığı gibi, hiç ilgisi olmayan nesne ya da bireylere yönelttiği görülebilir.

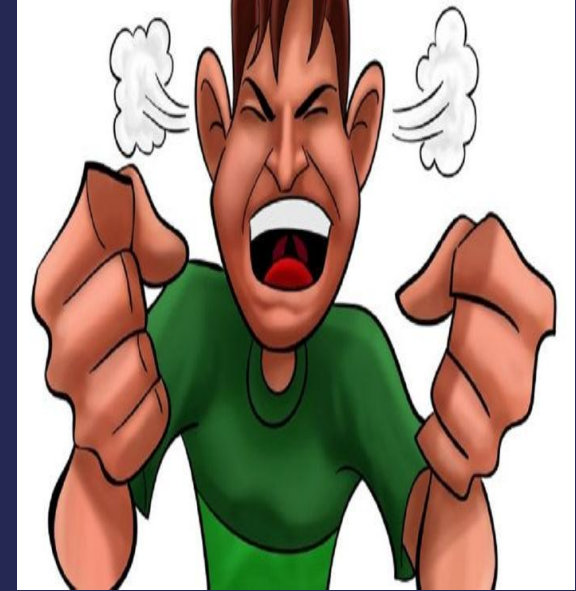
5.6. Öfke Göstermek ve Şiddet Uygulamak

- Dünya Sağlık Örgütü (WHO) şiddeti, “Fiziksel güç veya iktidarın kasıtlı bir tehdit veya gerçeklik biçiminde bir başkasına uygulanması sonucunda, maruz kalan kişide yaralanma, ölüm ve psikolojik zarara yol açması ya da açma olasılığı bulunması” durumu olarak tanımlamaktadır.

5.6. Öfke Göstermek ve Şiddet Uygulamak

- Dikkat edildiğinde şiddetin kontrol edilemeyen öfke duygusunun davranışa dönüşmüş hali olan saldırganlığın ileri bir boyutu olduğu anlaşılacaktır.
- Bu anlamda bir insana maddi ya da manevi olarak yapılan aşırı eziyet anlamında kullanılmaktadır. İşkence veya eziyet yalnız fiziksel acıyı değil, psikolojik acıyı da kapsamaktadır.

5.6. Öfke Göstermek ve Şiddet Uygulamak

- Şiddet uygulamaları da tek tip değildir.
- Literatürde tespit edilmiş farklı farklı şiddet türleri söz konusudur.
- Bunlar genel çerçevede aşağıdaki gibi sınıflandırılabilir:

5.6. Öfke Göstermek ve Şiddet Uygulamak

Fiziksel Şiddet:

Kol-bacak kırmak, saçından sürüklemek, temel ihtiyaçları kısıtlamak, tıbbi tedaviyi engellemek, yaralamak vb.

Sözlü Şiddet:

Sürekli eleştirmek, aşağılamak, küfür, tehdit, katılmı engellemek, sorgulamak, bağırarak, lakap takmak, alay etmek, hakaret, küçümsemek

5.6. Öfke Göstermek ve Şiddet Uygulamak

Toplumsal İlişkileri Sorgulayıcı Şiddet:

Zorla evlendirmek, töre, sürekli dışarı çıkmasını yasaklamak

Ekonomik Şiddet:

Parasını almak ve geri vermemek, istemediği işte çalıştırmak, çalıştırmamak, işe yollamamak veya zorla çalıştırmak, eline hiç para vermemek vb.

5.6. Öfke Göstermek ve Şiddet Uygulamak

Cinsel Şiddet:

İlişkiye zorlamak, tecavüz, başka kişilerle cinsel ilişkiye zorlamak, korkutan ve kıran davranışlar, kadınlığını/erkekliğini aşağılamak, taciz, cinsel organlara zarar vermek, namus ve töre baskısı ve öldürmek

5.6. Öfke Göstermek ve Şiddet Uygulamak

- Bireyi, şiddet kabul edilen davranışları yapmaya sevk eden birçok faktörden bahsedilebilir. Bunlar genel hatlarıyla aşağıdaki gibi gruplanabilir:
- **Çevre Faktörleri:** Medyanın etkisi, sosyo-ekonomik faktörler ,yabancılaşıma, göç

5.6. Öfke Göstermek ve Şiddet Uygulamak

- **Toplumsal Faktörler:**
- **Toplumun yaratıcılığı engellemesi, uyuşturucu ve ateşli silahlara kolay ulaşma, sosyal düzensizlik, eğitim kalitesinin düşmesi, toplumdaki adaletsizlikler, sosyal ve sportif faaliyet alanlarının yetersizliği,**

5.6. Öfke Göstermek ve Şiddet Uygulamak

- **Aileden Kaynaklanan Faktör:**
- Ailenin bireyin psikolojik veya maddi ihtiyaçlarını karşılamaması, aile içi etkileşim ve iletişimin bozuk olması, bireyin ihmali ve istismarı, yetersiz gözetim ve yönlendirme, uygunsuz ve tutarsız aile disiplini, evlilikte veya ailede anlaşmazlık, çatışma, şiddet gösteren ebeveyn, kalıtımsal hastalık, aile bireylerinin yoğun stres içinde bulunması,

5.6. Öfke Göstermek ve Şiddet Uygulamak

- **Bireysel Faktörler:**
- Bulunduğu kurumu benimsememe, kurumda başarısızlık veya kurumdan uzaklaştırılma, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu, kurumda psikolojik ihtiyaçların karşılanmaması (sevgi - ilgi), bir çeteye üye olma ya da çeteye girme çabası, arkadaş/çevre edinememe, iletişim problemleri, cinsel istismar, hakaret

5.7.Cimrilik ve İsraf Etmek

- “Servet edinme tutkusuyula karşılıksız harcama ve hayır yapmaktan kaçınma eğilimi” olarak anlaşılır.
- Cimrilik elindeki imkânları ölçsüzce kendi lehine kullanma eğilimi ve davranışıdır.
- Hâlbuki elindeki imkân bunu diğer insanlarla paylaşmak her ne kadar malı azaltacak diye düşünülürse de tam tersine malın çoğalmasına vesile olur.

CİMRİLİK

5.7.Cimrilik ve İsraf Etmek

- ❑ İsraf ise cimriliğin tam aksi istikametindeki bir tutum ve davranıştır.
- ❑ Bu bakımdan israf, haddi aşmaktır.
- ❑ Mal veya imkânları meşru olmayan amaçlar için saçıp savurmaktır
- ❑ Bir başka ifadeyle hiç lüzumu yokken harcama yapmak, savurganlık yapmak, tüketim yapmak şeklinde de açıklanabilir.

İLETİŞİM

 tgoksel@aku.edu.tr

 tgoksel55@hotmail.com

 twitter.com/tgoksel55

 [instagram.com/turkerogoksel/](https://www.instagram.com/turkerogoksel/)

